

Nr 2

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1967/68 inom justitiedepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

DRIFTBUDGETEN

Andra huvudtiteln

Justitiedepartementet m. m.

1:o) **Statsrådsberedningen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 (bilaga 4, punkt A 1, s. 5 och 6 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden för den 3 januari 1967) framlagda förslag, vilket innebär en ökning av anslaget med 145 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statsrådsberedningen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 581 000 kr.

2:o) **Statsrådsberedningen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 2, s. 6), vilket innebär en ökning av anslaget med 37 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statsrådsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 146 000 kr.

3:o) **Justitiedepartementet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 3, s. 6 och 7), vilket innebär en ökning av anslaget med 1 377 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckning för justitiedepartementet föra upp två tjänster som kansli-råd i Cr 1;

b) till *Justitiedepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6 357 000 kr.

4:o) *Justitiedepartementet: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 4, s. 7 och 8), vilket innebär en ökning av anslaget med 59 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

5:o) *Justitiedepartementet: Svensk författningssamling*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 5, s. 8), vilket innebär en ökning av anslaget med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet: Svensk författningssamling* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kr.

6:o) *Justitiekanslern: Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 6, s. 8 och 9), vilket innebär en ökning av anslaget med 64 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiekanslern: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 534 000 kr.

7:o) *Justitiekanslern: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 7, s. 9), vilket innebär en ökning av anslaget med 1 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiekanslern: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 34 000 kr.

8:o) *Lagberedningen*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 8, s. 10), vilket innebär en ökning av anslaget med 61 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lagberedningen* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 532 000 kr.

9:o) *Fideikommissnämnden*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 9, s. 10), vilket innebär en ökning av anslaget med 32 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fideikommissnämnden* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 122 000 kr.

10:o) *Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 10, s. 11), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kr.

11:o) **Kommittéer m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 11, s. 11), vilket innebär en ökning av anslaget med 2,5 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 7 500 000 kr.

12:o) **1967 års konferens för revision av Bernkonventionen m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 12, s. 12), vilket innebär en ökning av anslaget med 500 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *1967 års konferens för revision av Bernkonventionen m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

13:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 13, s. 12), vilket innebär en minskning av anslaget med 45 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

Polisväsendet

14:o) **Rikspolisstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt B 1, s. 29—32) föreslagit riksdagen att till Rikspolisstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 14,9 milj. kr., därav 1,8 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 10,8 milj. kr., varav 1,6 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Departementschefen anför, att polisutbildningen bör få en helt ny och förbättrad utformning från den 1 juli 1967 och anger huvudlinjerna för omläggningen (s. 14—29). Reformen — som i avsevärd mån grundar sig på förslag av 1962 års polisutbildningskommitté i dess år 1965 avgivna betänkande »Polisutbildningen» (SOU 1965: 53) — innebär i huvudsak följande.

Grundutbildningen får en mera praktisk inriktning genom att praktiska och teoretiska utbildningsmoment samordnas och integreras. Indelningen i *rekryteringsområden* avskaffas och polisaspiranterna anställs för tjänst-

göring inom polisväsendet utan regional begränsning. *Obligatorisk vidareutbildning* för personalen i poliskonstapelsgraderna införs i form av en *högre poliskurs* (ca 10 veckor), som skall genomgåas tre till fem år efter avslutad grundutbildning. I utbildningsschemat följer härefter *assistentkurs I* (12 veckor), *assistentkurs II* (ca 8 veckor), och *kommissariekurs* (ca 15 veckor). Assistentkurs I avses innehålla det kunskapsstoff som utöver den obligatoriska vidareutbildningen bör krävas för innehav av assistent- och vissa förste assistenttjänster. Den högre poliskursen och assistentkurs I motsvarar i stort sett den nuvarande assistentkursen (28 veckor), bortsett från moment som avser befälsutbildning. Utbildningen i assistentkurs II är särskilt inriktad på arbetsledning, och den avser att ge de särskilda kunskaper i nämnda avseende som bör krävas för innehav av tjänster med arbetsledande funktioner, dvs. i huvudsak förste polisassistenttjänster. Nuvarande *uttagningsregler* vad gäller tillträde till assistent- och kommissariekurserna ändras på sätt att utnämning till tjänst i assistent- eller kommissariegraden samtidigt skall innebära uttagning till den särskilda utbildning som krävs. Detta innebär att kravet på att ha genomgått högre utbildning för att få sådana tjänster slopas och att vederbörlig kurs genomgåas efter tillsättningen. *Tillsättningen av tjänster* i assistent- och kommissariegraderna flyttas över från länsstyrelserna resp. polischeferna i Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt till rikspolisstyrelsen. En ny ordning för *polis chefsutbildningen* införs. Denna utbildning föreslås få 13—14 månaders längd, varav teoretisk utbildning vid polisskola i 7 månader och praktiktjänstgöring hos polis- och åklagarmyndighet återstående tid. För *direktrekryterad personal* till polis chefskarriären uppställs krav på juris kandidatexamen och fullgjord tingstjänstgöring. För *inomverksrekryterade* anordnas en tvåårig juridisk grundutbildning vid Stockholms universitet, vilken utformas i huvudsaklig överensstämmelse med den tidigare distriktsåklagarutbildningen. Endast polisman som bedöms lämplig för polis chefsutbildning tas ut till den juridiska grundutbildningen. Som en *övergångsanordning* intill år 1972 — då den första reguljära högre poliskursen beräknas komma att anordnas — avses ett antal polismän, som antagits innan nu gällande ordning för grundutbildningen infördes, beredas tillfälle att genomgå en kurs motsvarande den högre poliskursen.

Utbildningskostnaderna under budgetåret 1967/68 beräknar departementschefen till 8,6 milj. kr., vilket innebär en ökning med i runt tal 4,6 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår. Av utgifterna för utbildningen faller enligt uppgift i runt tal, på förevarande anslag 3,4 milj. kr., på Rikspolisstyrelsen: Omkostnader 0,9 milj. kr., på Polisverket: Inköp av motorfordon m. m. 2,2 milj. kr., på Polisverket: Underhåll och drift av motorfordon m. m. 0,8 milj. kr., på Lokala polisorganisationen: Avlöningar 0,2 milj. kr., på Lokala polisorganisationen: Omkostnader 1,0 milj. kr. och på Lokala polisorganisationen: Utrustning 0,1 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson* (I: 524) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren* (II: 658), har hemställts att riksdagen måtte besluta avslå förslaget om överflyttning av rätten att tillsätta kommissarie- och assistenttjänster från länsstyrelserna resp. polischeferna i Stockholm, Malmö och Göteborg till rikspolisstyrelsen.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 658.

Utskottet. Åtskillig kritik har under senare år riktats mot den nuvarande polisutbildningen, och särskilt efter förstatligandet av polisväsendet har behovet av en utbildningsreform framträtt alltmera tydligt. Som departementschefen anför ställer dagens samhälle ökade krav på polismännens kvalifikationer. Vidare är polisorganisationen nu en helt annan än tidigare, och genom tillkomsten av nya tekniska hjälpmedel har arbetsmetoderna ändrats i åtskilliga avseenden. En omläggning av utbildningen efter i huvudsak de riktlinjer departementschefen redovisar synes väl ägnad att tillgodose kravet på en bättre utbildning. Särskilt betydelsefullt anser utskottet det vara att grundutbildningen får en praktisk inriktning och att den obligatoriska utbildningen för all polispersonal genom förslaget om en högre poliskurs blir väsentligt utvidgad.

Enligt departementschefen bör tillsättningen av assistent- och kommissarietjänster ske centralt av rikspolisstyrelsen sedan det nya uttagningssystemet införts. F. n. ombesörjer länsstyrelserna resp. polischeferna i de tre största städerna dessa tillsättningar. I motionerna I: 524 och II: 658 anføres att i avvaktan på att länsförvaltningsutredningen avlämnar sitt betänkande, vilket väntas ske under första hälften av innevarande år, någon ändring inte bör ske beträffande länsstyrelsernas resp. nämnda polischefers befogenheter i detta avseende.

Utskottet vill först erinra om att Kungl. Maj:t äger besluta om fördelningen av befogenheterna mellan rikspolisstyrelsen och länsstyrelserna i fråga om tillsättning av tjänster inom polisväsendet. Enligt vad utskottet erfarit torde länsförvaltningsutredningen inte komma att beröra sådana kompetensfrågor i sitt utlåtande.

Riktlinjerna för utbildningsreformen innebär bl. a. att kravet på att ha genomgått assistent- eller kommissariekurs för att få tjänst i assistent- eller kommissariegraden slopas och att utnämningen till sådana tjänster även kommer att innefatta uttagning till vederbörlig ytterligare utbildning. Med ett sådant uttagningssystem anser utskottet det lämpligt att utnämningen sker centralt för att få en så enhetlig bedömning som möjligt av sökandena. Utskottet beaktar därvid särskilt att sökande med helt olika utbildning torde komma att finnas under en relativt lång övergångstid. I sammanhanget bör nämnas att Svenska polisförbundet — som deltagit i överläggningar inom justitiedepartementet angående utbildningsreformen

— enligt vad utskottet erfarit anser en centralisering av tillsättningsförfarandet ofrånkomlig om det förordade uttagningssystemet införs.

Utskottet avstyrker motionerna I: 524 och II: 658.

Inte heller vad departementschefen i förevarande sammanhang i övrigt anfört eller föreslagit — inbegripet gjorda medelsberäkningar — föranleder någon erinran från utskottet.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Rikspolisstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 14 900 000 kr., varav 1 800 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att motionerna I: 524 och II: 658 icke må bifallas av riksdagen.

15:o) **Rikspolisstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 2, s. 32—34), vilket innebär en ökning av anslaget med 2,1 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rikspolisstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 8 450 000 kr., varav 200 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

16:o) **Rikspolisstyrelsen: Datamaskinanläggning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 3, s. 34) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rikspolisstyrelsen: Datamaskinanläggning m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

17:o) **Polisverket: Inköp av motorfordon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 4, s. 35—38), vilket innebär en ökning av anslaget med 12 450 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Polisverket: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 25 600 000 kr., varav 14 500 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

18:o) **Polisverket: Underhåll och drift av motorfordon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 5, s. 38 och 39), vilket innebär en ökning av anslaget med 4,9 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Polisverket: Underhåll och drift av motorfordon m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 30 300 000 kr., varav 21 200 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

19:o) **Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt B 6, s. 39 och 40), föreslagit riksdagen att till Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 21 250 000 kr.

Anslaget är i nu gällande riksstat uppfört med 20,4 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Werner* (I: 8) och den andra inom andra kammaren av herr *Hermansson m. fl.* (II: 9), har hemställts att riksdagen, till dess ökad kunskap vunnits om medlens användning, måtte avslå Kungl. Maj:ts begäran om ett förslagsanslag av 21 250 000 kr. under förevarande punkt.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 9.

Utskottet, som inhämtat upplysningar om innebörden av Kungl. Maj:ts förslag, avstyrker motionerna I: 8 och II: 9.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 8 och II: 9 till *Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 21 250 000 kr.

20:o) **Polisverket: Diverse utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 7, s. 40), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Polisverket: Diverse utgifter* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

21:o) **Lokala polisorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt B 8, s. 40—45) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 456,2 milj. kr. därav 105 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 388 milj. kr., varav 89 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Dahlén m. fl.* (I: 206) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 265), i vilka hemställts att riksdagen måtte

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att rikspolisstyrelsen får i uppdrag att uppgöra en treårsplan för personalupprustning av polisen och att förslag på grundval av denna plan föreläggs nästa års riksdag;

b) anvisa medel för inrättande av 50 polistjänster utöver vad som föreslagits av Kungl. Maj:t att fördelas mellan trafiksektionerna, övervakningssektionerna och utredningssektionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö och i anledning därav till Lokala polisorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1,3 milj. kr. förhöjt förslagsanslag av 457,5 milj. kr., varav 105 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (I: 402) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 504), i vilka motionärerna under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 438 och II: 553 — såvitt nu är i fråga — hemställt att riksdagen måtte besluta att till Lokala polisorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 460,2 milj. kr., varav 90 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hübinette m. fl.* (I: 282) och den andra inom andra kammaren av herr *Wennerfors m. fl.* (II: 371), i vilka hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t föranstaltar om en översyn av polisdistriktsindelningen.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II:265, I: 438 och II: 371.

Utskottet. Den ökning av förevarande anslag som föreslås i motionerna I: 402 och II: 504 är enligt vad som anges i motionerna I: 438 och II: 553 avsedd för inrättande av 150 polismanstjänster och 50 biträdestjänster. Motionärerna motiverar denna ökning bl. a. med att arbetstidsförkortningen — som för polisväsendets del genomförs den 1 januari 1968 — medför ett avsevärt arbetstidsbortfall för polispersonalen och att polisen alltjämt belastas med övertidsarbete i mycket stor omfattning.

Av tillgängligt siffermaterial framgår att den totala ökningen av brottsligheten under 1966 inte varit lika markant som tidigare under 1960-talet. Antalet svåra våldsbrott har emellertid fortsatt att öka, och brottsligheten har dessutom inriktats på mera svårutredda brott. Utskottet anser det synnerligen angeläget att polisen har resurser för att med kraft möta denna utveckling och för att även i övrigt kunna fullgöra sina uppgifter. Möjligheterna härtill har betydligt förbättrats de senaste åren, sedan en omfattande upprustning av polisväsendet vad gäller både materiel och personal skett. I sina förslag för nästa budgetår har departementschefen lagt huvudvikten vid en fortsatt teknisk upprustning och vid att förbättra förutsättningarna

för fortsatt rationaliseringsarbete. Vidare förbättras polisutbildningen. I fråga om tjänster har medel beräknats för en ökning med ca 250, varav 197 polismanstjänster. Denna förstärkning av polispersonalen täcker i stort sett tidsbortfallet på grund av arbetstidsförkortningen nästa budgetår. Totalt för nämnda budgetår innebär Kungl. Maj:ts förslag en nettoökning med ca 50 kontorsarbetskrafter. Viss polispersonal torde härigenom kunna frigöras för arbete på fältet.

I det rådande läget — när Kungl. Maj:t förutsätter att det totala bruttotillskottet av tjänster inom statsförvaltningen kommer att begränsas till ca 1 500 — anser utskottet att Kungl. Maj:ts avvägning i fråga om den lokala polisorganisationen är godtagbar. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 206 och II: 265 samt I: 402 och II: 504 såvitt gäller personalökningar.

Utskottet har inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

I fråga om sådana långtidsbedömningar som avses i motionerna I: 206 och II: 265 ansåg sig utskottet vid handläggning av motsvarande motionsyrkande föregående år kunna utgå från att sådana kontinuerligt sker. Utskottet vill nu tillägga att en sådan planering redovisas i det förslag till långtidsbudget som de anslagsäskande myndigheterna lämnar till respektive departement varje höst och vår och som närmast kan betraktas som en sorts rullande femårsplan. I rikspolisstyrelsens senaste långtidsbudget redovisas den planerade ökningen t. o. m. budgetåret 1971/72 med fördelning på personal för utredningsarbete, trafikövervakning och övriga polisiära funktioner. Någon särskild framställning till Kungl. Maj:t i ämnet finner utskottet inte påkallad.

I motionerna I: 282 och II: 371 hemställs om en översyn av polisdistriktsindelningen. Motionärerna hänvisar till ett uttalande i prop. 1964: 100 om nödvändigheten av att indelningsfrågan ägnas fortlöpande uppmärksamhet och menar, med utgångspunkt främst från förhållandena i Norrtälje polisdistrikt, att en sådan översyn är synnerligen angelägen.

Enligt vad som är upplyst för utskottet gäller rent allmänt i denna fråga att rikspolisstyrelsen — sedan verksamheten nu stabiliserats — systematiskt samlar erfarenheter av hur organisationen fungerar och att de bedömningar som sker på grund härav bl. a. kan resultera i förslag om jämkningar av polisdistriktsindelningen. I fråga särskilt om Stockholms län torde det förslag om sammanläggning av länet med Stockholms stad, som väntas inom kort, föranleda att polisdistriktsindelningen inom hela det berörda området ses över. Utskottet anser det inte påkallat att riksdagen gör någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet.

Utskottet hemställer,

- I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 206 och II: 265 samt I: 402 och II: 504, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

till *Lokala polisorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 456 200 000 kr., varav 105 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att motionerna I: 206 och II: 265, såvitt de avser skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionerna I: 282 och II: 371 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

22:o) **Lokala polisorganisationen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt B 9, s. 45 och 46) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen: Omkostnader för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 51 150 000 kr., därav 11 750 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 42,5 milj. kr., varav 9,8 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

I de under punkten 21 angivna likalydande motionerna I: 402 och II: 504 har — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte besluta att till Lokala polisorganisationen: Omkostnader för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 51 450 000 kr., varav 11 750 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet. Motionsyrkandena innebär en höjning av anslaget med 300 000 kr., vilka är avsedda för omkostnader till följd av de i samma motioner framlagda förslagen om ökning av personalen inom den lokala polisorganisationen. Med hänsyn till utskottets ställningstagande till nämnda yrkanden, vilket redovisats under föregående punkt, avstyrker utskottet motionerna I: 402 och II: 504 såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 402 och II: 504, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Lokala polisorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 51 150 000 kr., varav 11 750 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

23:o) **Lokala polisorganisationen: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 10, s. 46—48), vilket innebär en ökning av anslaget med 150 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lokala polisorganisationen: Utrustning* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 14 300 000 kr., varav 2 400 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

24:o) **Statens kriminaltekniska laboratorium: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 11, s. 48 och 49), vilket innebär en ökning av anslaget med 175 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens kriminaltekniska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 900 000 kr.

25:o) **Statens kriminaltekniska laboratorium: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 12, s. 49), vilket innebär en ökning av anslaget med 95 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens kriminaltekniska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kr.

Åklagarväsendet

26:o) **Riksåklagaren: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt C 1, s. 50—52), vilket innebär en ökning av anslaget med 252 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksåklagaren: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 470 000 kr.

27:o) **Riksåklagaren: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt C 2, s. 52), vilket innebär en ökning av anslaget med 28 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksåklagaren: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kr.

28:o) **Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt C 3, s. 52—54), vilket innebär en ökning av anslaget med 4 045 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 39 580 000 kr.

29:o) **Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt C 4, s. 54), vilket innebär en ökning av anslaget med 87 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Läns- och distriktsåklagarmyndigheterna: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 392 000 kr.

Domstolarna

30:o) **Högsta domstolen m. m.: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 1, s. 55), vilket innebär en ökning av anslaget med 438 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högsta domstolen m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 5 829 000 kr.

31:o) **Högsta domstolen m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 2, s. 57), vilket innebär en ökning av anslaget med 187 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högsta domstolen m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 591 000 kr.

32:o) **Regeringsrätten: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt D 3, s. 57 och 58) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckning för regeringsrätten föra upp ytterligare fyra tjänster som regeringsråd, dels ock till Regeringsrätten: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 517 000 kr.

Utskottet. Departementschefen har beräknat medel för bl. a. en ökning av regeringsrådets antal från 17 till 21 den 1 september 1967. I prop. 1967: 13 har Kungl. Maj:t lagt fram förslag till den lagstiftning i ämnet som erfordras, och i sitt utlåtande nr 4 har första lagutskottet tillstyrkt förslaget.

Utskottet får under förutsättning att riksdagen antar förenämnda lagförslag hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckning för regeringsrätten föra upp ytterligare fyra tjänster som regeringsråd;

b) till *Regeringsrätten: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

33:o) **Regeringsrätten: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 4, s. 58), vilket innebär en ökning av anslaget med 21 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Regeringsrätten: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 62 000 kr.

34:o) **Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 5, s. 59), vilket innebär en ökning av anslaget med 10 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kr.

35:o) **Hovrätterna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 6, s. 59—61), vilket innebär en ökning av anslaget med 2 865 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckning för hovrätterna föra upp ytterligare en lagmanstjänst och fem hovrättsrådstjänster;

b) till *Hovrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 19 988 000 kr.

36:o) **Hovrätterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 7, s. 61 och 62), vilket innebär en minskning av anslaget med 165 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 624 000 kr.

37:o) **Underrätterna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 8, s. 62—64), vilket innebär en ökning av anslaget med 10 752 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för underrätterna i fråga om tjänster som borgmästare, rådmän och tingsdomare i enlighet med vad i statsrådsprotokollet föreslagits;

b) till *Underrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 89 573 000 kr.

38:o) **Underrätterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 9, s. 64), vilket innebär en ökning av anslaget med 142 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Underrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 5 341 000 kr.

39:o) **Underrätterna: Ersättningar till nämndemän m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt D 10, s. 64 och 65), föreslagit riksdagen att till Underrätterna:

Ersättningar till nämndemän m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 10,8 milj. kr.

Anslaget är i nu gällande riksstat uppfört med 9 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arne Pettersson* (I: 287) och den andra inom andra kammaren av herr *Bengtsson* i Landskrona m. fl. (II: 356) har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning av frågan om skälighets ersättning åt nämndemän i de fall arvodet inte täcker inkomstbortfallet.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 356.

Utskottet. Dagarvode till nämndeman m. fl. utgår f. n. med 60 kr. och till vattenrättsnämndeman med 75 kr. Vidare utgår traktamente och resekostnadsersättning enligt allmänna resereglementet. Ersättning för tidsspillan utöver vad som må täckas av dagarvode utgår inte. Före förstatligandet av rådhusrätterna utgick särskild ersättning för tidsspillan med vissa maximeringar vid fem rådhusrätter, bl. a. rådhusrätterna i Hälsingborg, Landskrona och Lund. Det dagarvode som därjämte utgick var emellertid lägre än det statliga. Departementschefen anför i samband med anmälan av förevarande anslag att han avser att föreslå Kungl. Maj:t att höja dagarvodena med 15 kr. från den 1 juli 1967.

I motionerna I: 287 och II: 356 anföras att det är önskvärt att någon form av ersättning utöver dagarvode — förslagsvis beräknad efter schablon — utgår i de fall då detta uppenbarligen inte täcker inkomstbortfallet och hemställs om utredning av frågan.

I sina tidigare ställningstaganden angående nämndemannaarvodets storlek har utskottet understrukit nämndemannauppdragets karaktär av förtroendeuppdrag men också angelägenheten av att en skälighets gottgörelse utgår. Enligt utskottet torde det inte föreligga skäl att frångå detta synsätt. Den arvodeshöjning som departementschefen har förutskickat synes innebära en rimlig avvägning mellan dessa synpunkter. Utskottet kan inte tillstyrka motionerna I: 287 och II: 356.

I likhet med motionärerna vill utskottet emellertid understryka vikten av att personer som har störst lämplighet för nämndemannasysslan utses och att därvid en så stor spridning som möjligt sker bland olika yrkeskategorier. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t ägnar fortlöpande uppmärksamhet åt denna fråga.

Departementschefens anslagsberäkning föranleder ingen erinran från utskottet.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Underrätterna: Ersättningar till nämndemän m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 10 800 000 kr.;

II. att motionerna I: 287 och II: 356 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

40:o) **Vattendomstolarna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 11, s. 65 och 66), vilket innebär en ökning av anslaget med 399 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vattendomstolarna: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 5 224 000 kr.

41:o) **Vattendomstolarna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 12, s. 66), vilket innebär en ökning av anslaget med 25 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vattendomstolarna: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 556 000 kr.

42:o) **Tekniska hjälpmedel m. m. vid domstolsväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 13, s. 66 och 67), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska hjälpmedel m. m. vid domstolsväsendet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 360 000 kr.

43:o) **Anskaffande av blanketter och fastighetsböcker m. m. för domstolsväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 14, s. 67), vilket innebär en ökning av anslaget med 200 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anskaffande av blanketter och fastighetsböcker m. m. för domstolsväsendet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kr.

Rättegångsväsendet i allmänhet

44:o) **Ersättning åt domare, vittnen och parter.** Kungl. Maj:t har (punkt E 1, s. 68), föreslagit riksdagen att till Ersättning åt domare, vittnen och parter för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 12,2 milj. kr.

Anslaget är i nu gällande riksstat uppfört med 10,7 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arne Pettersson* (I: 347) och den andra inom andra kammaren av herr *Bengtsson* i Landskrona *m. fl.* (II: 430) har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att frågan om vittnesersättningens storlek görs till föremål för utredning.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 430.

Utskottet. Frågan om ersättning till vittne som skall utgå av allmänna medel regleras sedan den 1 juli 1966 i bestämmelser som Kungl. Maj:t meddelar. Sådan ersättning skall enligt gällande bestämmelser innefatta gottgörelse för nödvändiga kostnader till resa, uppehälle och tidsspillan. För tidsspillan får dock utgå högst 60 kr.

I motionerna I: 347 och II: 430 hemställs om utredning angående vittnesersättningens storlek, varvid enligt motionärerna bör gälla som målsättning att vittne så långt möjligt hålls skadelöst för den ekonomiska förlust vittnesinställelsen medför.

Utskottet vill erinra om att anledningen till att full gottgörelse för tidsspillan inte alltid kan utgå är att vittnesplikten betraktas som en medborgerlig skyldighet. Enligt utskottets mening bör detta betraktelsesätt inte frångås. Motionärernas farhågor, att utsikten till bristande ekonomisk kompensation vid ett framtida vittnesförhör kan medföra risk för att den som iakttagit skeenden som bör komma till rättsväsendets kännedom inte skulle meddela sina iakttagelser, delas inte av utskottet. Utskottet avstyrker motionerna I: 347 och II: 430.

Enligt förslag till lag om ändring i sjölagen m.m. som lagts fram i prop. 1966: 145 skall bestämmelser i fråga om ersättning för inställelse till förhör vid sjöförklaring inför konsul meddelas av Konungen. Riksdagen har — såvitt nu är i fråga utan ändring — den 15 februari 1967 antagit förslaget. I överensstämmelse med vad första lagutskottet har förutsatt i sitt utlåtande över förslaget (L¹U 1967: 3) bör kostnaderna för inställelse till sådant förhör belasta förevarande anslag. Då ifrågavarande kostnader torde bli blygsamma, bör någon uppräknings av anslaget utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit inte ske.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Ersättning åt domare, vittnen och parter* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 12 200 000 kr.;

II. att motionerna I: 347 och II: 430 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

45:o) *Kostnader enligt lagen om fri rättegång.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 2, s. 68), vilket innebär en ökning av anslaget med 1,9 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader enligt lagen om fri rättegång* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 7 700 000 kr.

46:o) *Understöd för utomprocessuell rättshjälp.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 3, s. 69), vilket innebär en ökning av anslaget med 500 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd för utomprocessuell rätts-hjälp* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kr.

47:o) *Tornedalens rättshjälpsanstalt*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 4, s. 69 och 70), vilket innebär en ökning av anslaget med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tornedalens rättshjälpsanstalt* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kr.

48:o) *Efterutbildning inom rättegångsväsendet*. Kungl. Maj:t har (punkt E 5, s. 70) föreslagit riksdagen att till *Efterutbildning inom rättegångsväsendet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kr.

Anslaget är i nu gällande riksstat uppfört med 230 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Karl Pettersson* och *Wirmark* (I: 288) och den andra inom andra kammaren av herr *Andersson* i *Örebro m. fl.* (II: 355), har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till lämpligt utformat ekonomiskt stöd till nämndemannaföreningarnas studieverksamhet.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 355.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag.

I motionerna I: 288 och II: 355 upptas frågan om eventuellt ekonomiskt stöd till nämndemannaföreningarnas studieverksamhet. Motionärerna anför bl. a., att de nämndemannaföreningar som finns vid rådhusrätterna kunde påräkna visst ekonomiskt stöd från rätten före förstatligandet, bl. a. för olika studiebesök.

Något särskilt ekonomiskt stöd av statsmedel till nämndemäns studieverksamhet finns ej. Utskottet förutsätter — i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet tidigare uttalat i liknande sammanhang (SU 1962: 2, s. 18 och SU 1963: 2, s. 13) — att Kungl. Maj:t tar erforderliga initiativ i den mån särskild informationsverksamhet för nämndemännen bedöms böra ske. Utskottet vill framhålla värdet av att nämndemännen, bl. a. genom anstaltsbesök, bibringas kännedom om olika påföljders innebörd. Motionerna I: 288 och II: 355 avstyrks.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Efterutbildning inom rättegångs-*

väsentet för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kr.;

II. att motionerna I: 288 och II: 355 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Kriminalvården m. m.

49:o **Kriminalvårdsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt F 1, s. 73—76) föreslagit riksdagen att till Kriminalvårdsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6 377 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 445 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Dahlén m. fl.* (I: 203) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 263), har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om vidtagande av vissa i motionerna angivna åtgärder.

Beträffande den närmare innebörden av och motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 263.

Utskottet har ingen erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit samt godtar medelsberäkningen.

I motionerna I: 203 och II: 263 yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om vissa åtgärder som huvudsakligen syftar till att öka takten för kriminalvårdens upprustning och modernisering. De förslag som ställs berör praktiskt taget hela kriminalvårdsområdet. Utskottet tar i förevarande sammanhang upp till behandling samtliga delfrågor som innefattas i motionsyrkandena.

Motionärerna önskar en snabbtredning om inrättande av ett *behandlingsforskningsorgan* vid kriminalvårdsstyrelsen. Enligt vad som är upplyst för utskottet har praktiskt inriktade och mera kortsiktiga forskningsuppgifter på behandlingsområdet i viss omfattning bedrivits med anlitan av medel från andra huvudtitelns kommittéanslag. I fråga om större projekt bör erinras om att en mycket omfattande klientelundersökning rörande ungdomsbrottslingar håller på att genomföras av för ändamålet tillkallade sakkunniga. Utskottet anser att behovet av behandlingsforskning på kriminalvårdsområdet — vid sidan av den forskning som bedrivs vid universiteten — t. v. bör kunna tillgodoses utan att särskilda organisatoriska åtgärder vidtas. Motionärernas förslag avstyrks.

Kriminalvårdsstyrelsen har hemställt att en *kriminalvårdsskola* skall få uppföras inom en kostnadsram av 10 milj. kr. och har beräknat en medelsåtgång av 1,5 milj. kr. för ändamålet nästa budgetår. I motionerna yrkas att

riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att kriminalvårdsskolan snarast uppförs. Utskottet kan inte tillstyrka förslaget.

Snara åtgärder bör enligt motionärerna vidtas för att påskynda uppförandet av det *allmänna häktet i Stockholm*. Även utskottet anser det angeläget att det planerade allmänna häktet i Stockholm uppförs så snart som möjligt, för att fångvårdsanstalten på Långholmen i dess helhet skall kunna utrymmas. Arbetet med att bygga häktet — och även den rättspsykiatriska kliniken — kan inte påbörjas förrän den tomt som är avsedd för ändamålet friläggs. Detta kan ske när nya lokaler står till förfogande för det barnsjukhus som nu finns på den avsedda tomten. Utskottet förutsätter att från statens sida de åtgärder vidtas som krävs för att de komplicerade mark- och byggnadsfrågor, som hänger samman med uppförandet av häktet och den rättspsykiatriska kliniken, skall få en så snabb lösning som möjligt. Någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet anser utskottet inte erforderlig.

Så länge de *rättspsykiatriska klinikerna* måste inrymmas i fångvårdsanstalter täcks deras personalbehov från anstaltens personalstat. Kriminalvårdsstyrelsen har inte föreslagit någon ökning av ifrågavarande personal för nästa budgetår. Motionärerna vill ha utrett om en ökning av psykiaterpersonalen vid fångvårdsanstalterna skulle medföra ökad kapacitet för det rättspsykiatriska undersökningsväsendet och önskar vidare att personalförstärkning sker i enlighet med utredningens resultat. Enligt upplysningar utskottet erhållit är avsikten att hela frågan om personalorganisationen för såväl det rättspsykiatriska undersökningsväsendet som för de psykiatriska vårdfunktionerna på fångvårdsanstalterna skall tas upp till prövning i samband med att de särskilda rättspsykiatriska klinikerna färdigställs. En sådan översyn bör på sikt kunna medföra att båda dessa verksamhetsgrenar får väsentligt ökad kapacitet. Någon framställning till Kungl. Maj:t om utredning som siktar till ökning av psykiaterpersonalen innan undersökningsfunktionerna skiljs ut bör enligt utskottet inte ske.

Motionärerna efterlyser *planering* i fråga om det framtida personalbehovet inom kriminalvården och angående frivårdshotell och verkstäder i syfte att underlätta kriminalvårdens utbyggnad. Utskottet vill i likhet med vad som skedde vid behandlingen av motsvarande problem för den lokala polisorganisationen erinra om att en långtidsplanering varje år redovisas i förslagen till långtidsbudget. I fråga om långtidsplaneringen för kriminalvården finns vidare en utvecklingsplan för kriminalvårdens anstaltssystem, vilken har upprättats av fångvårdens byggnadskommitté och redovisats i 1966 års statsverksproposition. Utskottet anser inte att det föreligger behov av någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet.

Motionärerna anser vidare att en snar utökning av försöksverksamheten med *marknadsmässig lön* inom anstaltsvården bör ske. Ifrågavarande försöksverksamhet, som enligt statsmakternas beslut år 1963 får ske vid

Tillbergaanstalten, har ännu inte kommit i gång. I motionerna I: 205 och II: 264, vilka utskottet avser ta upp till behandling nedan under punkten 51, föreslås viss personalförstärkning som enligt motionärerna möjliggör att verksamheten kan påbörjas. I motionerna I: 203 och II: 263 anføres att så snart resultat av försök vid Tillbergaanstalten kunnat iaktas, bör försöksverksamheten utsträckas. Utskottet, som anser att försöksverksamheten vid nämnda anstalt snarast bör komma till stånd, vill erinra om att den utredning som nyligen tillsatts för att utreda frågan angående lagstiftningen om behandling vid fångvårdsanstalt m. m. enligt sina direktiv skall ta upp hela frågan om avlöningssystemet till prövning. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett tillstyrka yrkandet om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utsträckt försöksverksamhet. Vad utskottet anfört om att sätta i gång försöksverksamheten vid Tillbergaanstalten bör bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.

Motionärerna tar slutligen upp frågan om hur socialvårdsmyndigheterna skall få kännedom om *den intagnes behov av stöd* och föreslår att styresmän för fångvårdsanstalter och häkten uppmanas att vid nyintagningar kontakta nämnda myndigheter härom. Vid bedömningen av ett motionsförslag av i huvudsak motsvarande innebörd vid 1965 års riksdag — vilket avsåg underrättelseplikt vid samtliga frihetsberövande åtgärder — uttalade andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 39 bl. a., att det var befogat att de genom motionerna aktualiserade frågorna ägnades ökad uppmärksamhet samt att det med hänsyn härtill syntes lämpligt att Kungl. Maj:t lät utfärda en cirkulärskrivelse i ämnet. Riksdagen gav i skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 167) till känna vad utskottet anfört. Enligt vad som är upplyst för utskottet övervägs frågan, såvitt gäller intagna på anstalter inom socialvården m. m., inom socialdepartementet. Hithörande spörsmål i fråga om häktade m. fl. var uppe till behandling även vid 1966 års höstriksdag, i anledning av motion om utredning av häktades ställning och rättssäkerhet. Enligt första lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 39 borde behandlingen av häktade ses över bl. a. i förevarande avseende. Utredningsarbetet borde sammankopplas med en översyn av lagstiftningen om behandling i fångvårdsanstalt. Riksdagen gav i skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 326) till känna vad första lagutskottet anfört. I direktiven till utredningen angående lagstiftningen om behandling i fångvårdsanstalt instämmer departementschefen i vad första lagutskottet anfört i hithörande frågor. Utskottet finner nägon riksdagens åtgärd i frågan inte påkallad.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Kriminalvårdsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6 377 000 kr.;

II. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till

känna vad utskottet anfört om viss försöksverksamhet vid Tillbergaanstalten;

III. att motionerna I: 203 och II: 263 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

50:o) **Kriminalvårdsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 2, s. 76 och 77), vilket innebär en ökning av anslaget med 88 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kriminalvårdsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 029 000 kr.

51:o) **Fångvårdsanstalterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt F 3, s. 77—79) föreslagit riksdagen att till Fångvårdsanstalterna: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 97 344 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 88 140 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Dahlén m. fl.* (I: 205) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 264), har motionärerna under hänvisning till motivering i de likalydande motionerna I: 203 och II: 263 — såvitt nu är i fråga — hemställt att riksdagen måtte anvisa medel för inrättande av två tjänster som förste assistent och en tjänst som assistent för förberedande av intagnas frigivning, psykologisk expertis enligt kriminalvårdsstyrelsens förslag, tre extra ordinarie konsulttjänster för fritids- och kontaktverksamhet, en assistenttjänst vid Tillbergaanstalten och dessutom anvisa medel för en förändring av de tre underläkartjänsterna vid Härlanda, Härnösand och Malmö till biträdande överläkartjänster och därför till Fångvårdsanstalterna: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 516 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 97 860 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 263.

Utskottet. I fråga om tjänster för arbetsuppgifter i samband med de intagnas frigivning hemställde kriminalvårdsstyrelsen om medel för fyra förste assistenttjänster och sju assistenttjänster. Departementschefen har beräknat medel för två förste assistent- och sex assistenttjänster. Motionsyrkandet i denna del överensstämmer med kriminalvårdsstyrelsens förslag. Även i övrigt innebär motionsförslaget att yrkanden som kriminalvårdsstyrelsen gjort tas upp.

Totalt har departementschefen beräknat medel som möjliggör en ökning med 24 befattningshavare vid anstalterna och vidare att ungefär hälften av det arbetstidsbortfall som arbetstidsförkortningen nästa budgetår enligt kriminalvårdsstyrelsen medför kan kompenseras. Den ytterligare personal-

ökning som motionärerna föreslår anser utskottet i och för sig angelägen. I det rådande läget anser sig utskottet dock inte kunna förorda att riksdagen frångår den avvägning som departementschefen gjort.

De tjänsteförändringsfrågor som motionärerna tar upp och som går ut på att tre tjänster som underläkare vid rättspsykiatriska kliniker inom tre fångvårdsanstalter skall bytas ut mot tre tjänster som biträdande överläkare, bör enligt utskottet ses i sammanhang med den översyn av personalorganisationen vid de rättspsykiatriska klinikerna som utskottet närmare berört under punkten 49. Utskottet avstyrker förslaget.

Utskottet avstyrker alltså motionerna I: 205 och II: 264 såvitt nu är i fråga.

Mot departementschefens anslagsberäkning har utskottet ingen erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 205 och II: 264, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Fångvårdsanstalterna: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 97 344 000 kr.

52:o) **Fångvårdsanstalterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 4, s. 79—81), vilket innebär en ökning av anslaget med 4,3 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 32 653 000 kr.

53:o) **Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 5, s. 81), vilket innebär en minskning av anslaget med 3 145 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 855 000 kr.

54:o) **Fångvårdsanstalterna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 6, s. 81 och 82), vilket innebär en minskning av anslaget med 4 728 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 272 000 kr.

55:o) **Fångvårdsanstalterna: Anskaffning, montering och transport av baracker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 7, s. 82), vilket innebär en minskning av anslaget med 3 750 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Anskaffning, montering och transport av baracker m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kr.

56:o) **Ersättning för vård på anstalter som ej tillhör kriminalvården, m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 8, s. 82 och 83), vilket innebär en ökning av anslaget med 500 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för vård på anstalter som ej tillhör kriminalvården, m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kr.

57:o) **Centrala nämnderna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 9, s. 83 och 84), vilket innebär en ökning av anslaget med 48 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Centrala nämnderna* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 238 000 kr.

58:o) **Övervakningsnämnderna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 10, s. 84), vilket innebär en ökning av anslaget med 295 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Övervakningsnämnderna* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 650 000 kr.

59:o) **Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt F 11, s. 84—86) föreslagit riksdagen att till Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 7 193 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 6 190 000 kr.

I de under punkten 51 angivna likalydande motionerna I: 205 och II: 264 har — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte anvisa medel för inrättande av fem skyddsassistenttjänster och i anledning därav till Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 150 000 kr. förhöjt anslag av 7 343 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 263.

Utskottet. I fråga om handläggande personal för skyddskonsulentorganisationen för nästa budgetår föreslog kriminalvårdsstyrelsen en ökning med fem tjänster. Departementschefen har beräknat medel för två sådana tjänster. Motionärerna föreslår en ökning med fem tjänster för föredragande personal utöver vad departementschefen förordat.

Mot bakgrund av att även under avlöningsanslaget för fångvårdsanstal-

terna beräknats medel för en avsevärd personalförstärkning vad gäller fri-vården — åtta assistent- eller förste assistenttjänster — anser utskottet att departementschefens förslag under förevarande anslag är avvägt på ett godtagbart sätt. Motionerna I: 205 och II: 264 avstyrks därför såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 205 och II: 264, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 7 193 000 kr.

60:o) *Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 12, s. 86 och 87), vilket innebär en ökning av anslaget med 118 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 252 000 kr.

61:o) *Ersättningar till övervakare*. Kungl. Maj:t har (punkt F 13, s. 87) föreslagit riksdagen att till *Ersättningar till övervakare* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6,5 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 6 milj. kr.

I de under punkten 21 angivna likalydande motionerna I: 402 och II: 504 har — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte besluta om en höjning fr. o. m. den 1 januari 1968 av arvodet till övervakare med 15 kr. till 40 kr. per månad och fall, därvid 25 kr. skall utgöra ersättning för uppdraget och 15 kr. ersättning för kostnader i samband med detta.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 438.

Utskottet hade i samband med behandlingen av förevarande anslag vid 1966 års riksdag bl. a. att pröva ett motsvarande yrkande om höjning av övervakararvodena. Med hänvisning till att ytterligare utredning angående arvodenas storlek ansågs erforderlig, avstyrkte utskottet motionsyrkandet men förutsatte samtidigt att förslag i frågan snabbt skulle kunna läggas fram för riksdagen.

En utredning i syfte att utröna hur lämpliga övervakare skall finnas att tillgå i tillräckligt antal har tillsatts i mars 1966. Enligt sina direktiv skall utredningen bl. a. behandla arvodesfrågan, och enligt vad som är upplyst för utskottet beräknas utredningen slutföra sitt uppdrag under första hälften av innevarande år. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet yrkandena i motionerna I: 402 och II: 504 såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Ersättningar till övervakare* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6 500 000 kr.;

II. att motionerna I: 402 och II: 504, såvitt nu är i fråga, icke må bifallas av riksdagen.

62:o) **Kurser för övervakare och personundersökare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 14, s. 87 och 88), vilket innebär en minskning av anslaget med 30 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för övervakare och personundersökare* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kr.

63:o) **Understöd åt villkorligt frigivna m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 15, s. 88), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt villkorligt frigivna m. fl.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 1 250 000 kr.

64:o) **Bidrag till Svenska skyddsförbundet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 16, s. 88), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Svenska skyddsförbundet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 60 000 kr.

Diverse

65:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Kriminalvårdsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark. Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna G 1—4, s. 89 och 90) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1967/68 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Kriminalvårdsstyrelsens delfond* 13 525 000 kr.;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 37 323 000 kr.;

c) till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* 379 000 kr.;

d) till *Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg* 67 000 kr.

66:o) **Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 5, s. 90), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kr.

67:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m. inom privaträttens område.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 6, s. 90 och 91), vilket innebär en minskning av anslaget med 3 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m. inom privaträttens område* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kr.

68:o) **Bidrag till Nordisk Domssamling.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 7, s. 91), vilket innebär en ökning av medelsanvisningen med 7 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Nordisk Domssamling* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 kr.

69:o) **Bidrag till politiska partier.** Kungl. Maj:t har (punkt G 8, s. 91) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till politiska partier* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 23 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 23 milj. kr.

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (I: 53) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 73), i vilka motionärerna under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 45 och II: 63 hemställt att riksdagen måtte avslå det till *Bidrag till politiska partier* för budgetåret 1967/68 äskade förslagsanslaget av 23 milj. kr.;

dels ock en inom andra kammaren av herrar Rubin och Sjöholm väckt motion (II: 232), i vilken motionärerna — i vad motionen hänvisats till statsutskottet — hemställt att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om att ett bidrag av 23 milj. kr. skall anvisas till de politiska partierna för budgetåret 1967/68.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna I: 45 och II: 232.

Utskottet. Bidrag till politiska partier utgår enligt principer som har fastställts av 1965 års riksdag.

I motionerna I: 53 och II: 73 samt II: 232 yrkas avslag på Kungl. Maj:ts anslagsäskande för ändamålet. Skälen mot bidragssystemet utvecklas närmare i motionerna I: 45 och II: 232.

Det bör erinras om att i sistnämnda motioner vidare hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att dessa motioner överlämnades till grundlagberedningen för beaktande av däri angivna riktlinjer och synpunkter, samt att riksdagen den 15 februari 1967 har beslutat att sistnämnda yrkanden inte skulle föranleda någon riksdagens åtgärd. I denna fråga hänvisar utskottet till konstitutionsutskottets av riksdagen godkända utlåtanden nr 8 och 9.

Yrkandet i motionerna I: 53 och II: 73 samt II: 232 om avslag på Kungl. Maj:ts medelsäskande avstyrks.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 53 och II: 73 samt II: 232, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till politiska partier* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens affärsverksfonder

Domänverket

70:o) **Förvärv av jordbruksfastigheter för kriminalvården.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt Ju: 1, s. 92) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förvärv av jordbruksfastigheter för kriminalvården* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Statens allmänna fastighetsfond

71:o) Polishus m. m. Kungl. Maj:t har (punkt Ju: 1, s. 92 och 93) föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna köpekontrakt avseende förvärv av polishus, enligt vilka erläggandet av köpeskillingen fördelas på tre budgetår, *dels* till Polishus m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 40 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 40 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Dahlén* och *Bengtson* (I: 509) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hedlund* och *Ohlin* (II: 646) har hemställts att riksdagen måtte *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna köpekontrakt avseende förvärv av polishus, enligt vilka erläggandet av köpeskillingen fördelas på fyra budgetår i stället för tre som departementschefen föreslår, *dels* till Polishus m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 20 milj. kr. minskat investeringsanslag av 20 milj. kr.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen II: 646.

Utskottet. Det bemyndigande att godkänna köpekontrakt avseende förvärv av polishus som Kungl. Maj:t har hemställt om bör enligt departementschefen, såvitt gäller godkännande av köpekontrakt nästa budgetår, medföra kostnader om högst 20 milj. kr. för vart och ett av budgetåren 1968/69 och 1969/70.

I motionerna I: 509 och II: 646 anförs, att i det nu mycket ansträngda budgetläget hälften av de förvärv som departementschefen beräknat medel för nästa budgetår bör kunna skjutas något mer på framtiden och yrkas att riksdagen för nästa budgetår anvisar 20 milj. kr. under förevarande anslag. För att möjliggöra att kontrakt avseende köp till ett värde av 80 milj. kr. — vilket Kungl. Maj:ts förslag innebär — ändå skall kunna godkännas nästa budgetår, hemställer motionärerna att Kungl. Maj:t skall bemyndigas att godkänna köpekontrakt avseende förvärv enligt vilka köpeskillingen erläggande fördelas på fyra år i stället för på tre år.

Det belopp om 80 milj. kr. som både enligt Kungl. Maj:ts och motionärernas förslag skulle utgöra ramen för kontraktsslutande nästa budgetår motsvarar den medelsåtgång byggnadsstyrelsen beräknat för nästa budgetår.

För en bedömning av frågan om storleken av medelsanvisningen för nästa budgetår anser utskottet att en uppskattning av det totala medelsbehovet även för tiden närmast efter budgetåret 1967/68 har intresse. Enligt vad utskottet inhämtat har byggnadsstyrelsen i sin långtidsplanering beräknat att inlösen av polishus bör ske för totalt ca 180 milj. kr. under budgetåren 1968/

69—1970/71. Vidare har styrelsen räknat med ett byggande i statlig regi av avsevärd omfattning under nämnda tid.

Utskottet anser det inte önskvärt att takten för inlösande av polishus m. m. minskas och avstyrker motionerna I: 509 och II: 646.

Utskottet har intet att erinra mot departementschefens uttalande, att det i vissa fall kan vara lämpligt att tillgodose behovet av lokaler genom nybyggnad i statlig regi.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 509 och II: 646

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna köpekontrakt avseende förvärv av polishus, enligt vilka erläggandet av köpeskillingen fördelas på tre budgetår;

b) till *Polishus m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 40 000 000 kr.

72:o) *Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt Ju: 2, s. 93—95), vilket innebär en med 6 milj. kr. minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 25 000 000 kr.

Stockholm den 21 februari 1967

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Einar Persson, Birger Andersson, Fritz Persson, Svensson, Kaijser, fru Wallentheim, herrar Ottosson, Mårtensson, Per Jacobsson, Edström, Björk, Strandberg, Nils-Eric Gustafsson och Harald Pettersson; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Karlsson i Olofström, Alm-gren, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, Nihlfors, Bergman, Gustafsson i Skellefteå, Lindholm, Fagerlund, fru Holmberg, herrar Nilsson i Tvärålund, Mundebo, Gustavsson i Ängelholm och fröken Ljungberg.

Reservationer

1) vid *punkten 14* (Rikspolisstyrelsen: Avlöningar) av herr *Gustafsson* i Skellefteå.

2) vid *punkten 21* (Lokala polisorganisationen: Avlöningar)

a) av herrar *Kaijser, Ottosson, Per Jacobsson, Edström, Strandberg, Nils-Eric Gustafsson, Harald Pettersson, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Nilsson* i Tvärålund, *Mundebo* och fröken *Ljungberg*, vilka ansett att utskottet i anledning av motionerna I: 206 och II: 265 samt I: 402 och II: 504 bort hemställa att riksdagen anvisar medel för ytterligare personalökning, och att därför

dels det avsnitt av utskottets yttrande på s. 9, som börjar med »I det» och slutar med »Kungl. Maj:ts förslag», bort ha följande lydelse:

»Den förstärkning av polisen som departementschefen föreslår är emellertid otillräcklig. Den svarar inte ens mot den beslutade arbetstidsförkortningen, vilken för helår kan beräknas medföra ett bortfall motsvarande närmare 400 tjänster. Rikspolisstyrelsen har i årets petita begärt att den lokala polisorganisationen tillföres 969 tjänster. I princip bör rikspolisstyrelsen äga bestämma placeringen av tillskotten av polispersonal, varvid förutsättes att de mest angelägna behoven tillgodoses.

En ökning med 100 polistjänster jämte 25 tjänster för biträdespersonal, utöver de 250 nya tjänster departementschefen föreslår förefaller i den nuvarande situationen vara nödvändig.

Utskottet har inte i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 206 och II: 265 samt I: 402 och II: 504, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Lokala polisorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 458 800 000 kr., varav 105 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen;»

b) av herrar *Kaijser, Ottosson, Per Jacobsson, Edström, Strandberg, Nils-Eric Gustafsson, Harald Pettersson, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Nilsson* i Tvärålund, *Mundebo* och fröken *Ljungberg*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka i motionerna I: 206 och II: 265 begärd treårsplan, och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 9, som börjar med »I fråga om» och slutar med »inte påkallad», bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening bör sådan planering som avses i motionerna I: 206 och II: 265 komma till stånd och därav föranlett förslag föreläggas nästa års riksdag. Utskottet tillstyrker därför motionerna i denna del.»

dels ock utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 206 och II: 265, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att rikspolisstyrelsen får i uppdrag att uppgöra en

treårsplan för personalupprustning av polisen och att förslag på grundval av denna plan förelägges nästa års riksdag;»

3) vid *punkten 22* (Lokala polisorganisationen: Omkostnader) av herrar *Kaijser, Ottosson, Per Jacobsson, Edström, Strandberg, Nils-Eric Gustafsson, Harald Pettersson, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Nilsson* i Tvärålund, *Mundebo* och fröken *Ljungberg*, vilka — under förutsättning av bifall till reservationen 2 a) — ansett att utskottet i anledning av motionerna I: 402 och II: 504 bort hemställa att riksdagen anvisar ytterligare medel under förevarande anslag, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Den ökning utöver departementschefens förslag med 100 polistjänster jämte 25 tjänster för biträdespersonal som föreslagits under punkten 21 medför att medel bör beräknas även för ökade omkostnader för den lokala polisorganisationen. Omkostnadsanslaget bör därför i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag uppräknas med 200 000 kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 402 och II: 504, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Lokala polisorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 51 350 000 kr., varav 11 750 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.»

4) vid *punkten 49* (Kriminalvårdsstyrelsen: Avlöningar) av herrar *Per Jacobsson, Edström, Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå och *Mundebo*, vilka ansett att utskottet i anledning av motionerna I: 203 och II: 263 bort hemställa att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om vissa av de åtgärder som anges i motionerna, och att därför

dels det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 18 börjar med »Motionärerna önskar» och på s. 19 slutar med »tillstyrka förslaget», bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar motionärernas uppfattning att kriminalvården fortfarande tillhör ett av våra mest eftersatta vårdområden. Trots att kriminalvården i Sverige är materiellt välutrustad jämfört med andra länder, ger den ett alltför obetydligt resultat av samhällets insatser. Sålunda beräknas omkring 70—75 % av de anstaltsintagna återfalla till brott efter anstalts-tiden. En upprustning på olika områden synes därför enligt utskottets mening angelägen.

Motionärerna har pekat på ett antal reformer inom kriminalvården, syftande till sådan upprustning.

Bl. a. har de påtalat behovet av en ökad kriminologisk forskning för att

kriminalvården i framtiden skall kunna utvecklas till att ge bättre resultat. Särskilt har därvid understrukits behovet av ett *behandlingsforskningsorgan* inom kriminalvårdsstyrelsen, varom motionärerna föreslagit en snabbutredning. Utskottet delar motionärernas uppfattning att en utvidgad kriminologisk forskning är synnerligen angelägen. Den behandlingsforskning som f. n. bedrivs bl. a. med anlitande av medel från andra huvudtitelns kommittéanslag måste enligt utskottets mening anses otillräcklig. Utskottet biträder därför motionärernas förslag om utredning av frågan om inrättande av ett organ för behandlingsforskning inom kriminalvårdsstyrelsen.

Kriminalvårdsstyrelsen har hemställt att en *kriminalvårdsskola* skall få uppföras inom en kostnadsram av 10 milj. kr. och har beräknat en medelsåtgång av 1,5 milj. kr. för nästa budgetår. I motionerna yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att kriminalvårdsskolan snarast uppförs. Utskottet vill betona vikten av en god utbildning av personal inom kriminalvården och anser att ett uppförande av den föreslagna kriminalvårdsskolan skulle på ett värdefullt sätt effektivisera den utbildning som nu bedrivs vid olika kursgårdar. Utskottet tillstyrker motionärernas förslag på denna punkt.»

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 19, som börjar »Så länge» och slutar med »inte ske», bort ha följande lydelse:

»Så länge de *rättspsykiatriska klinikerna* måste inrymmas i fångvårdsanstalter täcks deras personalbehov från anstaltens personalstat. Kriminalvårdsstyrelsen har inte föreslagit någon ökning av ifrågavarande personal för nästa budgetår. Motionärerna vill ha utrett i vad mån en ökning av psykiaterpersonalen vid fångvårdsanstalterna skulle medföra ökad kapacitet för det rättspsykiatriska undersökningsväsendet och önskar vidare att personalförstärkning sker i enlighet med utredningens resultat. Enligt upplysningar utskottet erhållit är avsikten att hela frågan om personalorganisationen för såväl det rättspsykiatriska undersökningsväsendet som för de psykiatriska vårdfunktionerna på fångvårdsanstalterna skall tas upp till prövning i samband med att de särskilda rättspsykiatriska klinikerna färdigställts. Utskottet anser att det är utomordentligt otillfredsställande med de långa väntetiderna för genomgående av rättspsykiatrisk undersökning. Åtgärder måste omgående vidtagas för att söka korta ned dessa väntetider. Den av motionärerna föreslagna åtgärden skulle kunna medverka till detta. Eftersom ett resultat av den angivna översynen av personalorganisationen inom det rättspsykiatriska undersökningsväsendet m. m. som skall företagas i samband med att de rättspsykiatriska klinikerna färdigställts icke torde komma till stånd på ännu flera år, anser utskottet den av motionärerna förordade snabbutredningen vara väl befogad.»

dels ock utskottets hemställan under III. bort ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 203 och II: 263 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om för-

slag syftande till uppförande av den av kriminalvårdsstyrelsen föreslagna kriminalvårdsskolan ävensom om utredning i syfte att undersöka fångvårdsanstalternas behov av psykiatrisk personal och förslag om personalförstärkningar i enlighet med utredningens resultat samt om en snabbutredning om inrättandet av ett behandlingsforskningsorgan vid kriminalvårdsstyrelsen.»

5) vid *punkten 51* (Fångvårdsanstalterna: Avlöningar) av herrar *Per Jacobsson, Edström, Nils-Eric Gustafsson, Harald Pettersson, Eliasson* i Sundborn, *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Nilsson* i Tvärålund och *Mundebo*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 205 och II: 264, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 21 börjar med »Totalt har» och på s. 22 slutar med »ingen erinran», bort ha följande lydelse:

»Totalt har departementschefen beräknat medel som möjliggör en ökning med 24 befattningshavare vid anstalterna och vidare att ungefär hälften av det arbetstidsbortfall som arbetstidsförkortningen nästa budgetår enligt kriminalvårdsstyrelsen innebär kan kompenseras. Utskottet, som funnit att kriminalvårdsstyrelsens äskanden måste betecknas såsom minimikrav och Kungl. Maj:ts förslag sålunda otillräckliga, anser den av motionärerna föreslagna personalförstärkningen väl avvägd och tillstyrker därför motionerna.

Även de tjänsteförändringsfrågor, som tas upp av motionärerna, och som syftar till en förstärkning av den psykiatriska sidan inom vissa fångvårdsanstalter, finner utskottet angelägna. Också på denna punkt tillstyrker utskottet därför motionerna.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 205 och II: 264, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Fångvårdsanstalterna: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 97 860 000 kr.»

6) vid *punkten 59* (Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar) av herrar *Per Jacobsson, Edström, Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå och *Mundebo*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 205 och II: 264, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels det avsnitt av utskottets utlåtande, som på s. 23 börjar med »Mot bakgrund» och på s. 24 slutar med »i fråga», bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening är en förstärkning av frivården synnerligen angelägen. Även om vissa förstärkningar föreslagits av Kungl. Maj:t måste enligt utskottets mening skyddskonsulentorganisationen — som utgör ryggs-

raden i frivårdsorganisationen — ytterligare förstärkas. Utskottet tillstyrker därför motionerna på denna punkt.»

dels ock ansett utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 205 och II: 264, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 7 343 000 kr.»

7) vid *punkten 69* (Bidrag till politiska partier) av herrar *Kaijser, Ottosson, Strandberg, Bohman* och fröken *Ljungberg*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 53 och II: 73 samt II: 232, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Bidrag till politiska partier utgår enligt principer som har fastställts av 1965 års riksdag. I motionerna I: 53 och II: 73 samt II: 232 yrkas på avslag på Kungl. Maj:ts anslagsäskande för ändamålet. Skälen mot bidragssystemet utvecklas närmare i motionerna I: 45 och II: 232.

Utskottet som finner de i motionerna anförda motiven för avslag på Kungl. Maj:ts förslag om statsbidrag till de politiska partierna övertygande, hemställer,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 53 och II: 73 samt II: 232, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1967/68 till bidrag till politiska partier.»

8) vid *punkten 71* (Polishus m. m.) av herrar *Ottosson, Per Jacobsson, Edström, Strandberg, Nils-Eric Gustafsson, Harald Pettersson, Bohman, Eliasson* i Sundborn, *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Nilsson* i Tvärålund och *Mundebo*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 509 och II: 646, och att därför

dels det avsnitt av utskottets utlåtande, som på s. 28 börjar med »För en» och på s. 29 slutar med »och II: 646», bort ha följande lydelse:

»Även om utskottet erfarit att byggnadsstyrelsen i sin långtidsplanering beräknat en betydande inlösen av polishus under de närmaste åren, finner utskottet det nödvändigt att, med hänsyn till det ansträngda budgetläget, skjuta vissa av de förvärv som departementschefen planerar för nästa budgetår på framtiden. Investeringsanslaget för budgetåret 1967/68 bör därför utgöra 20 milj. kr. i enlighet med yrkande i motionerna I: 509 och II: 646. Kungl. Maj:t bör bemyndigas att godkänna köpekontrakt avseende förvärv av polishus, enligt vilka erläggandet av köpeskillingen fördelas på fyra budgetår i stället för tre som departementschefen föreslår.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts proposition samt med bifall till motionerna I: 509 och II: 646

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna köpekontrakt avseende förvärv av polishus, enligt vilka erläggandet av köpeskillingen fördelas på fyra budgetår;

b) till *Polishus m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.»

Särskilt yttrande

vid *punkten 14* (Rikspolisstyrelsen: Avlöningar) av herr *Bohman* och fröken *Ljungberg*, vilka beträffande tillsättandet av kommissarie- och assistenttjänster inom polisväsendet anfört följande:

»Departementschefen framhåller i propositionen att inte bara uttagningen till utbildning utan också tjänstetillsättning skall ske centralt. Det centrala tillsättningsförfarandet bör begränsas till tjänster i kommissarie- och assistentgraderna. Vid tillsättningsförfarandet skall yttranden givetvis inhämtas från lokala och regionala instanser.

I motionerna I: 524 och II: 658 framhålles att det nya tillsättningsförfarandet innebär en minskning av länsstyrelsernas befogenheter och uppgifter inom polisväsendet. Motionärerna tvekar inför genomförandet av en sådan reform innan den sittande länsförvaltningsutredningen avlämnat sitt betänkande.

Vi finner att motionärernas synpunkter är värda beaktande vid departementschefens slutgiltiga ställningstagande till de i propositionen behandlade utbildnings- och tillsättningsfrågorna.»